

DOI: 10.47743/jss-2021-67-4-17

Falsul informatic. Interferențe și conexiuni cu alte infracțiuni

Computer Related Forgery. Interference and Connections With Other Crimes

Ruxandra Răducanu¹

Rezumat: Infracțiunea de fals informatic reprezintă o incriminare nouă care conține elemente ce se regăsesc și în conținutul altor infracțiuni, motiv pentru care, în practica judiciară s-a pus problema delimitării corecte a acestei infracțiuni de celelalte asemănătoare. Datele necorespunzătoare adevărului care rezultă în urma acțiunii tipice pot conduce la ideea inducerii în eroare, scopul de a produce consecințe juridice poate echivala cu scopul de a obține un folos patrimonial etc. Acest articol își propune să stabilească criterii clare care să evidențieze particularitatea acestei incriminări, să o delimiteze, fără echivoc, de altele asemănătoare, luând în calcul obiectul juridic al acesteia și specificitatea elementului său material.

Cuvinte-cheie: fals informatic; fraudă; pagubă; date informatice; acces ilegal la un sistem informatic

Abstract: The crime of tampering with computer data is an incrimination that contains elements that are also found in the content of other crimes, which is why, in judicial practice, the issue of the correct delimitation of this crime from other similar ones has been raised. Data that do not correspond to the truth resulting from the typical action may lead to the idea of misrepresentation, the purpose of producing legal consequences may be equivalent to the purpose of obtaining a patrimonial benefit. This study aims to establish clear criteria that highlight the particularity of this incrimination, to delimit it, unequivocally, from similar ones, taking into account its legal object and the specificity of its material element.

Keywords: tampering with computer data; fraud; damage; computer data; illegal access to a computer system

Infracțiunea de fals informatic completează capitolul falsurilor în înscrisuri, oferindu-se astfel protecție și acelor relații sociale care privesc încrederea publică în autenticitatea și veridicitatea datelor informatice. Intenția legiuitorului a fost de a acoperi toate fațetele prin care pot fi contrafăcute, falsificate înscrisurile, datele

---

¹ Profesor univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea din Craiova, e-mail: ruxandra.raducanu@edu.ucv.ro.

informatică fiind considerate drept „înscrieri electronice”². Apare, aşadar, firească opţiunea legiuitorului de a prelua această incriminare din legea specială, aşezarea ei în completarea falsurilor în înscrieri, făcând vizibil cu uşurinţă obiectul juridic al acesteia.

În dorinţa sistematizării legii penale, Codul penal din 2009 a preluat mai multe incriminări din legi speciale. Un exemplu în acest sens este infracţiunea de fals informatic reglementată de dispoziţiile art. 325 C.pen. potrivit căreia „*Fapta de a introduce, modifica sau şterge, fără drept, date informatice ori de a restricţiona, fără drept, accesul la aceste date, rezultând date necorespunzătoare adevărului, în scopul de a fi utilizate în vederea producerii unei consecinţe juridice, constituie infracţiune şi se pedepseşte cu închisoarea de la unu la 5 ani*”. Reglementarea iniţială se regăsea în Legea nr. 161/2003, Titlul III, art. 48, iar în actuala reglementare singura modificare priveşte limitele pedepsei, care au fost reduse.

Pentru comiterea infracţiunii de fals informatic este necesar să existe un sistem informatic funcţional, neputându-se lua în discuţie existenţa acestei infracţiuni în cazul inexistenţei unui sistem informatic în funcţiune³. Această cerinţă preexistentă poate, în aparenţă, să pună în discuţie opţiunea legiuitorului de reglementare a acestei infracţiuni în cadrul Titlului VI – Infracţiuni de fals, capitolul III – Falsuri în înscrieri, de vreme ce în Titlul II – Infracţiuni contra patrimoniului, se regăseşte un capitol distinct, capitolul IV, destinat fraudelor comise prin sisteme informatice şi mijloace de plată electronice. Obiectul juridic al infracţiunii de fals informatic, rezultatul acesteia care se grezează pe încrederea publică în veridicitatea datelor informatice sunt argumente care justifică necesitatea încadrării acestei infracţiuni drept o infracţiune de fals. De altfel, datele necorespunzătoare adevărului trebuie să se subsumeze scopului de a putea fi folosite în vederea producerii unei consecinţe juridice, scop întâlnit şi în materia infracţiunii de fals material în înscrieri oficiale.

Cu toate acestea, situaţia premisă a infracţiunii poate conduce la dificultăţi de încadrare şi la nevoia creării unor criterii clare de diferenţiere între infracţiunea de fals informatic de cea de fraudă informatică sau de alte infracţiuni contra siguranţei şi integrităţii sistemelor şi datelor informatice. Unele din cerinţele esenţiale pentru existenţa infracţiunii de fals informatic, cum ar fi săvârşirea faptei fără drept, datele necorespunzătoare adevărului care sunt rezultate din oricare din acţiunile incriminate, fac o diferenţă clară faţă de alte infracţiuni.

Astfel, delimitarea clară de alte incriminări asemănătoare trebuie să aibă în vedere prezenţa şi analiza unor cerinţe specifice infracţiunii de fals informatic.

Cele mai multe discuţii privesc raportul dintre infracţiunea de fals informatic şi cea de fraudă informatică, putând exista confuzie între cele două incriminări sau,

² C. Rotaru, A.-R. Trandafir, V. Cioclei, *Drept penal. Partea specială II*, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2016, p. 386.

³ G. Antoniu, T. Toader, V. Brutaru, Şt. Daneş, C. Duvac, I. Griga, I. Ifrim, Gh. Ivan, G. Paraschiv, I. Pascu, I. Rusu, M. Safta, I. Tanasescu, I. Vasii, *Explicaţiile noului Cod penal*, vol. IV, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2016, p. 548.

dimpotrivă, concurs, fiind reținută și soluția absorbției falsului informatic în infracțiunea de fraudă informatică.

În aceste condiții, dacă ne referim la infracțiunea de fraudă informatică, potrivit dispozițiilor art. 249 C.pen., aceasta constă în „*introducerea, transmiterea, modificarea sau ștergerea de date informatice, restricționarea accesului la aceste date ori împiedicarea în orice mod a funcționării unui sistem informatic, în scopul de a obține un beneficiu material pentru sine sau pentru altul, dacă s-a cauzat o pagubă unei persoane*”.

Apreciem că cel mai important element care nu trebuie uitat și nici neglijat privește stabilirea clară a **valorii sociale protejate** în cazul celor două infracțiuni. Frauda informatică reprezintă o infracțiune îndreptată împotriva patrimoniului, prin care se dorește protejarea „integrității datelor informatice, securității sistemelor informatice și patrimoniului unei persoane”⁴. De altfel, securitatea sistemelor informatice este inclusă în obiectul juridic al infracțiunii și în opinia altor specialiști⁵. Spre deosebire, infracțiunea de fals informatic urmărește să protejeze încrederea publică în autenticitatea datelor informatice stocate într-un sistem informatic.

Este adevărat că modalitățile în care se poate comite elementul material al falsului intelectual se regăsesc și în elementul material al infracțiunii de fraudă informatică, însă această împrejurare nu anulează valorile sociale diferite care sunt protejate prin cele două norme, care sunt evidențiate și de reglementarea lor în alte grupe de infracțiuni și care impun soluția concursului de infracțiuni pentru a asigura protejarea completă a valorilor sociale încălcate prin săvârșirea faptei.

De aceea, în doctrină⁶ s-a apreciat că și în situația în care sunt prezente elemente comune celor 2 infracțiuni (o modalitate comună a elementului material, producerea unei pagube, date necorespunzătoare adevărului, scopul obținerii unui beneficiu), se menține soluția concursului de infracțiuni, deoarece una este o infracțiune contra patrimoniului, iar cealaltă o infracțiune de fals.

Producerea pagubei, ca rezultat evident și anume precizat în textul normei de incriminare a fraudei informatice este o diferență față de infracțiunea de fals informatic și motivul pentru care, în practica instanțelor, de cele mai multe ori, cele două infracțiuni sunt reținute în concurs. Astfel, s-a reținut⁷ concurs de infracțiuni în cazul „introducerii fără drept de date informatice și a atașării unei fotocopii a cărții de identitate aparținând altei persoane, precum și a unui extras de cont modificat, pe numele acesteia pe platformele online ale unor instituții financiare nebankare, rezultând date necorespunzătoare adevărului, respectiv atribuirea în fals a identității martorului, în scopul de a obține un beneficiu material, respectiv contractarea unor împrumuturi în mod fraudulos, fiind cauzate pagube instituțiilor

---

⁴ A. Boroș, *Drept penal. Parte specială*, Ed. 4, Editura C.H. Beck, București, 2019, p. 291.

⁵ T. Toader, *Drept penal român. Partea specială*, vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2019, p. 331.

⁶ C. Rotaru, A.-R. Trandafir, V. Cioclei, *op. cit.*, p. 389.

⁷ Judecătoria Ploiești, sentința penală 1117/2021, [Online] la www.sintact.ro, accesat 08.12.2021.

financiare nebankare”. S-a reținut⁸, de asemenea, concursul între cele 2 infracțiuni în cazul în care, în baza aceleiași rezoluții infracționale, s-a realizat introducerea fără drept de CNP-uri fictive aparținând unor persoane inexistente și modificarea, fără drept, a bazei de date a Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Maramureș, rezultând date necorespunzătoare adevărului și, prin utilizarea aceluiași sistem informatic, au fost desfășurate „activități ilicite specifice infracțiunii de fraudă informatică, constând în acte materiale distincte de a introduce și modifica date informatice referitoare la programul privind alocația de stat pentru copii și cel de indemnizație pentru creșterea copilului minor, cu scopul de a obține un beneficiu material”.

În practică sunt prezente și soluții argumentate în sensul absorbției infracțiunii de fals informatic în infracțiunea de fraudă informatică cu argumentarea că infracțiunea de „fals informatic este natural absorbită de infracțiunea de fraudă informatică, având în vedere că, în speță, scopul activității infracționale desfășurate de inculpați a fost obținerea unui beneficiu material. Pentru existența infracțiunii de fals informatic ar fi fost necesar ca fapta de a introduce, modifica, șterge date informatice să fie comisă cu scopul ca aceste modificări, în sens larg, să fie producătoare de consecințe juridice, fără însă a se urmări în mod direct obținerea unui beneficiu material”⁹. Soluția se regăsește și în doctrină¹⁰, care apreciază că fraudă informatică este o infracțiune complexă ce absoarbe în conținutul său infracțiunea de fals informatic.

Considerăm că, desi elementul material al infracțiunii de fals informatic se regăsește, parțial, în elementul material al infracțiunii de fraudă informatică și se poate reține și prezența celorlate cerințe necesare existenței falsului informatic, absorbția acestei infracțiuni în infracțiunea de fraudă informatică nu poate fi admisă. În obiectul juridic al infracțiunii de fraudă informatică nu este inclusă protejarea încrederii publice – valoare socială ocrotită în cazul falsului –, iar soluția absorbției ar lipsi de sancțiune atingerea adusă acestei valori.

Dacă analizăm comparativ cele două reglementări, se poate observa că elementul material al infracțiunii de fraudă informatică presupune și împiedicarea în orice mod a funcționării unui sistem informatic, ceea ce subliniază încă o dată că acțiunea făptuitorului vizează, în principal, funcționarea sistemului informatic, iar acțiunile care privesc datele informatice (introducerea, transmiterea, modificarea sau ștergerea de date informatice, restricționarea accesului la aceste date) nu sunt comise **fără drept**, cerința precizată expres pentru existența falsului informatic. Cerința producerii unei pagube nu este de natura infracțiunii de fals

---

⁸ Tribunalul Maramureș, sentința 12/2015, [Online] la www.legeaz.net, accesat 08.12.2021.

⁹ Curtea de Apel București, secția a-II-a penală, decizia 1472 din 25 octombrie 2017, [Online] la www.rolii.ro, accesat 08.12.2021.

¹⁰ N. Neagu, *Fraude comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice – variante speciale ale infracțiunii de înșelăciune?*, Revista Română de Drept penal al afacerilor nr. 3/2019; V. Dobrinioiu, N. Neagu, *Drept penal. Partea specială*, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 272.

informatic, însă cerința realizării fără drept a oricăreia din acțiunile incriminate este esențială pentru existența faptei.

Însăși urmarea imediată a infracțiunii de fals informatic – **datele necorespunzătoare adevărului** – evidențiază obiectul juridic al acesteia, necesitatea protejării încrederii publice.

De altfel, cele două elemente – săvârșirea fără drept a acțiunii incriminate și datele necorespunzătoare adevărului rezultate – sunt, în mod constant evidențiate în practică și apreciate ca fiind definatorii pentru existența infracțiunii de fals informatic. În cazul în care crearea unei pagini de facebook în a cărei titulatură se folosește sigla unei societăți completată cu o sintagmă cu conotație negativă, cu scopul de a atenționa pe ceilalți în privința serviciilor neserioase oferite de firmă, s-a apreciat că fapta nu este de natură a induce în eroare opinia publică, nu se realizează fără drept, deoarece inculpatul nu și-a însușit paternitatea siglei și nici nu are ca urmare date necorespunzătoare adevărului, de vreme ce comentariile negative ale inculpatului erau urmarea neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către firmă¹¹. Lipsa acestor elemente din conținutul faptei conduce la concluzia neprevederii faptei în legea penală și la soluția achitării inculpatului.

Trebuie reținut și aspectul că ori de câte ori producerea pagubei este urmarea unei acțiuni de inducere în eroare care nu are legătură cu datele informatice, soluția concursului de infracțiuni între înșelăciune și fals informatic se reține. În practică s-a reținut¹² că în cazul postării unor anunțuri fictive pe diferite site-uri de internet în numele unor societăți comerciale ce ofereau locuri de muncă în străinătate, anunțuri urmate de încheierea unor contracte de muncă false și obținerea unor comisioane drept compensație pentru prelucrarea dosarului de angajare, soluția privește reținerea concursului între înșelăciune și fals informatic; s-a reținut, de asemenea, aceeași soluție, în cazul inducerii în eroare a părții vătămate prin postarea pe rețeaua de internet a unui anunț privind vânzarea unui tractor pe care inculpatul nu îl deținea, având ca scop obținerea de foloase materiale în mod fraudulos și prejudicierea părții vătămate ca urmare imediată. Având în vedere că fraudă informatică fost privită ca o formă particulară de înșelăciune¹³, ca o variantă specială a infracțiunii de înșelăciune¹⁴, soluția concursului falsului informatic cu infracțiunea de înșelăciune trebuie menținută și în cazul în care paguba este urmarea unui alt tip de înșelăciune – fraudă informatică.

Și în privința delimitării de infracțiunea de acces ilegal la un sistem informatic se poate pune problema confuziei între cele 2 infracțiuni, dar în structura infracțiunii de fals informatic nu este prevăzută condiția accesării ilegale

---

¹¹ Curtea de Apel București, decizia nr. 1044/2017, [Online] la www.sintact.ro, accesat 08.12.2021.

¹² Curtea de Apel Timișoara, secția penală, decizia nr. 744/A/2016, [Online] la www.rolii.ro, accesat 08.12.2021; Tribunalul Olt, sentința penală nr. 284/2015, [Online] la www.sintact.ro, accesat 08.12.2021.

¹³ Curtea de Apel Alba Iulia, s. pen., dec. nr. 821 din 10 octombrie 2017, [Online] la www.rolii.ro, accesat 08.12.2021.

¹⁴ N. Neagu, *op. cit.*

a sistemului informatic pentru a introduce, modifica sau șterge, fără drept, date informatice sau pentru a restricționa, fără drept, accesul la aceste date, ceea ce înseamnă că există posibilitatea comiterii falsului de o persoană autorizată să acceseze sistemul. Recent, Înalta Curte de Casație și Justiție s-a pronunțat¹⁵ subliniind că noțiunea „fără drept” se raportează la datele informatice și, prin urmare, la persoana care are dreptul de dispoziție asupra acestor date, ceea ce face o diferență evidentă de infracțiunea de acces ilegal la un sistem informatic pentru care accesul este neautorizat. Mai mult, în cazul infracțiunii de fals informatic, nu are loc o intervenție asupra unui sistem informatic, ci acțiunea făptuitorului vizează și se răsfrânge asupra datelor informatice, de aceea nu se poate vorbi de absorbția infracțiunii de acces ilegal la un sistem informatic în falsul informatic, ci de concursul între cele 2 infracțiuni¹⁶.

Considerăm că și în această privință, soluția concursului de infracțiuni poate fi fundamentată pe diferența obiectului juridic al fiecărei incriminări din concurs, prin accesul ilegal la un sistem informatic urmărindu-se „ocrotirea domiciliului informatic”¹⁷, în timp ce la infracțiunea de fals informatic este evidentă nesocotirea încrederii publice în autenticitatea datelor informatice.

Discuții pot să apară și în legătură cu infracțiunea de alterare a integrității datelor informatice, reglementată de dispozițiile art. 362 C.pen și care constă în „*fapta de a modifica, șterge sau deteriora date informatice ori de a restricționa accesul la aceste date, fără drept*”. Pe lângă faptul că modificarea, ștergerea datelor informatice sau restricționarea accesului la acestea sunt întâlnite și în elementul material al infracțiunii de fals informatic, toate aceste acțiuni tipice infracțiunii prevăzute de art. 362 sunt realizate fără drept, cerință întâlnită și în elementul material al infracțiunii de fals informatic. Protecția integrității datelor informatice se realizează prin incriminarea faptei de alterare a integrității datelor informatice, iar în situația în care acțiunile sunt săvârșite în scopul de a fi utilizate în vederea producerii unei consecințe juridice, infracțiunea prevăzută de art. 362 C.pen. este absorbită în falsul informatic¹⁸, reținându-se doar această din urmă infracțiune. În cazul în care făptuitorul nu și-a propus să utilizeze datele necorespunzătoare adevărului în vederea producerii unei consecințe juridice, lipsind scopul

---

¹⁵ Înalta Curte de Casație și Justiție, RIL nr. 4/2021, publicat în Monitorul Oficial nr. 171 din 19 februarie 2021, „Fapta de a deschide și utiliza un cont pe o rețea de socializare deschisă publicului, folosind ca nume de utilizator numele unei alte persoane și introducând date personale reale care permit identificarea acesteia, întrunește două dintre cerințele esențiale ale infracțiunii de fals informatic prevăzute în art. 325 din Codul penal, respectiv cea ca acțiunea de introducere a datelor informatice să fie realizată fără drept și cea ca acțiunea de introducere a datelor informatice să aibă ca rezultat date necorespunzătoare adevărului”.

¹⁶ Curtea de Apel Craiova, decizia nr. 827/2021, [Online] la www.sintact.ro, accesat 08.12.2021.

¹⁷ I. VasIU, L. VasIU, *Informatică juridică și drept informatic*, Editura Albastra, Cluj, 2002, p. 166.

¹⁸ G. Antoniu, T. Toader ș.a, *op. cit.*, p. 552.

caracteristic falsului informatic, se va reține infracțiunea de alterare a integrității datelor informatice.

În concluzie, infracțiunea de fals informatic reprezintă o incriminare distinctă, cu elemente particulare ce o diferențiază de alte incriminări asemănătoare, ce presupune protecția unei valori sociale bine evidențiată, iar soluția reținerii în concurs cu infracțiunile menționate anterior este justificată de argumente atât doctrinare, cât și practice.

Referințe

- Antoniou G., Toader T., Brutaru V., Daneș Șt., Duvac C., Griga I., Ifrim I., Ivan Gh., Paraschiv G., Pascu I., Rusu I., Safta M., Tanasescu I., Vasu I., *Explicațiile noului Cod penal*, vol. IV, Editura Universul Juridic, București, 2016
- Boroi A., *Drept penal. Parte specială*, Ed. 4, Editura C.H. Beck, București, 2019
- Dobrinou V., Neagu N., *Drept penal. Parte specială*, Editura Universul Juridic, București, 2012
- Neagu N., *Fraude comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice – variante speciale ale infracțiunii de înșelăciune?*, Revista Română de Drept penal al afacerilor nr. 3/2019
- Rotaru C., Trandafir A.-R., Cioclei V., *Drept penal. Parte specială II*, Editura C.H. Beck, București, 2016
- Toader T., *Drept penal român. Parte specială*, vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2019
- Vasiu I., Vasiu L., *Informatică juridică și drept informatic*, Editura Alabastra, Cluj, 2002

